

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Vedlegg - ()
S.nr. 200600205-41

SAKS PROTOKOLL

Utvalg: Fylkestinget
Møtedato: 15.06.2006
Utvalgssak: 44/06

Resultat:

Arkivsak: 06/1049-9
Tittel: NORDISK SAMEKONVENSJON - HØRING

Behandling:

Økonomikomiteens flertallsinnstilling ble satt opp mot mindretallsinnstillingen. Flertallsinnstillingen ble vedtatt med 30 mot 7 stemmer som ble avgitt for mindretallsinnstillingen.

Vedtak:

Fylkestinget slutter seg til det framlagte forslag til nordisk samekonvensjon.

Utskrift sendt 15.06.06 til:

- Samepolitisk avdeling v/Raimo Valle til oppfølging

SAKSPROTOKOLL

Utvalg: Økonomikomiteen
Møtedato: 15.06.2006
Utvalgssak: 27/06

Resultat:

Arkivsak: 06/1049-8
Tittel: FYLKESTINGSSAK 44/06 - NORDISK SAMEKONVENSJON -
HØRING

Behandling:

Saken tatt opp til ny behandling.

Ronald Rindestu, SP, satte fram følgende forslag (1):

”Fylkestinget slutter seg til det fremlagte forslag til nordisk samekonvensjon.”

Louis S. Edvardsen, FrP, satte fram følgende forslag (2):

”Fylkestinget tar samekonvensjon av 26. oktober 2005 til orientering.”

Votering:

Forslag (1) vedtatt mot 2 stemmer.

Vedtak:

Økonomikomiteens innstilling i fylkestingssak 44/06:

Flertallsinnstilling:

Fylkestinget slutter seg til det fremlagte forslag til nordisk samekonvensjon.

Mindretallsinnstilling:

Fylkestinget tar samekonvensjon av 26. oktober 2005 til orientering.

Fylkestingssak.

SAKSPROTOKOLL

Utvalg: Økonomikomiteen
Møtedato: 06.06.2006
Utvalgssak: 20/06

Resultat:

Arkivsak: 06/1049-7
Tittel: FYLKESTINGSSAK 44/06 - NORDISK SAMEKONVENSJON - HØRING

Behandling:

Tor Zachariassen, AP foreslo la fram flg. forslag (1):

”Fylkestinget tar fylkesrådets uttalelse om Nordisk samekonvensjon til orientering.”

Votering:

Forslag (1) enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Økonomikomiteens innstilling i fylkestingssak 44/06:

Fylkestinget tar fylkesrådets uttalelse om Nordisk samekonvensjon til orientering.

Fylkestingssak.

Utvalg: Fylkestinget
Sak nr.: 44/ 06
Møtedato: 12.06.2006

Arkivsaksnr.: 06/1049-6
Løpenr.: 12944/06
Arkiv: X00 &71
Saksbehandler: Raimo Valle

NORDISK SAMEKONVENSJON - HØRING

BEHANDLINGSFORLØP:

Saksnr.:	Utvalg	Møtedato
89/06	Fylkesrådet	23.05.2006
44/06	Fylkestinget	12.06.2006

Innstilling til vedtak:

Økonomikomiteens innstilling.

Vedlegg til saken:

- A: Trykte vedlegg: Nordisk samekonvensjon - utkast fra finsk-norsk-svensk-samisk ekspertgruppe. Avgitt oktober 2005.
- B: Utrykte vedlegg:

Saksutredning:

Fylkesrådet behandlet saken i møte 25. mai 2006, sak 89/06. I saksframlegget skriver fylkesrådsleder:

”Innledning:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har i samråd med Sametinget sendt på høring innstilling om en nordisk samekonvensjon, med høringsfrist 12. juni 2006.

Innstillingen er utarbeidet av en nordisk ekspertgruppe, som har bestått av 2 representanter fra hvert land med vararepresentanter, oppnevnt av respektive regjeringer og sameting.

Konvensjonsteksten inneholder 57 artikler fordelt på 7 kapitler. Forslaget fra ekspertgruppen er et omforent forslag, men de finske representantene fra regjeringssiden har hatt vanskeligheter med å godkjenne enkelte deler av konvensjonen, derunder artikkel 3 om retten til selvbestemmelse og artikkel 42 om reindrift som samisk næring. Ekspertgruppen har ikke beregnet de økonomiske konsekvensene av konvensjonens bestemmelser.

Av forslaget fortale, som uttrykker både statsmyndighetenes og sametingenes syn, fremgår bl.a. at man ”anser det av særlig viktighet at konvensjonen, før den

ratifiseres av statene, godkjennes av de tre sametingene". Dette fremgår også av artikkel 48. Samene er likevel ikke part i konvensjonen.

Konvensjonen er en rettighetskonvensjon og utgjør en første samlet rettsregulering for samene i Finland, Norge og Sverige, og representerer en statsrettslig nydannelse. Samene i Russland er ikke omfattet av konvensjonen. Konvensjonsteksten er utarbeidet på bakgrunn av de internasjonale instrumentene som de tre land er bundet av. ILO-konvensjon nr. 169 er ikke ratifisert av Finland og Sverige, men begge land har uttrykt målsettinger om å gjøre dette. Ekspertgruppen har lagt til grunn at det materielle innhold ikke kan ligge på et lavere nivå enn ILO-konvensjonens bestemmelser. Retten til selvbestemmelse har stått sentralt.

Det første kapitlet har 13 artikler som inneholder allmenne rettigheter, artikler som er grunnleggende for konvensjonens øvrige artikler. For enkelhets skyld taler man i de enkelte artikler om *statens plikter*. Artikkel 5 angir likevel at *alle* som utøver offentlig myndighet – ikke bare staten, men også regionale kommunale og private rettssubjekt som er tillagt offentlig myndighet, er omfattet av bestemmelsene i konvensjonen. Artikkel 8 slår fast at rettighetene i konvensjonen er minsterettigheter og ikke til hinder for større rettigheter for samene i de enkelte stater. Artikkel 3 fastslår retten til selvbestemmelse som et folk i overenstemmelse med folkerettens regler og bestemmelsene i konvensjonen. Artikkel 9 vektlegger samiske sedvaner og rettsoppfatninger. Ikke-diskriminering og positiv diskriminering hjemles i artikkel 7. Artikkel 6 vektlegges opprettholdelse og utvikling av samiske lokalsamfunn, samtidig som det fastslås at konvensjonen i rimelig utstrekning omfatter også de samer som er bosatt utenfor de tradisjonelle samiske områder. Det kan derfor fastslås at konvensjonen vil gjelde for Troms og for Troms fylkeskommune.

Artikkel 2 sier at samene er urfolket i de tre land. Det er uklart om dette utelukker hvorvidt det kan finnes andre urfolk i de tre statene. Ting tyder på at kvenenes organisasjoner er opptatt av urfolksstatus.

En viktig målsetting med konvensjonen er å lette samhandlingen mellom samer på tvers av landegrensene. Dette fremgår av artiklene 10, 11 og 12 og av formålet i artikkel 1.

Kapittel 2 regulerer først og fremst sametingenes rolle som representativt organ for det samiske folket og sametingenes rolle i samhandling med andre myndigheter. I artikkel 15 fastslås at Sametinget, i likhet med andre organ, må ha hjemmel i lov for å treffe beslutninger som innebærer myndighetsutøvelse. Artikkel 15 omtaler også avtaler om samarbeid mellom sametingene og nasjonale, regionale og lokale enheter. Bestemmelsen kan sies å ha direkte røtter i den samarbeidsavtalen som er inngått mellom Sametinget og Troms fylkeskommune. Slike avtaler kan ikke ha et materielt innhold som er mindre enn konvensjonens bestemmelser.

Artikkel 16 gir bestemmelse om sametingets rett til forhandlinger med andre myndigheter i spørsmål av vesentlig betydning for samene. Bestemmelsen kan sammenliknes med konsultasjonsordningen mellom Regjeringen og Sametinget i Norge. I særlige tilfeller kan vedtak ikke treffes uten sametingets samtykke (vetorett). Artikkel 17 bestemmer at sametinget har rett til å være representert i offentlige råd og utvalg, og at sametinget har rett til å få seg forelagt saker som gjelder samiske interesser. Artikkel 21 angir at ved behov skal statene rådføre seg

ved andre samiske interesser enn sametingene. Artikkel 22 omhandler en sameregion.

Kapittel 3 omhandler samisk språk og kultur, herunder utdanning, forskning, medier, helse- og sosialspørsmål og barn og unge. Også det materielle kulturgrunnlaget er omfattet. Bestemmelsene går neppe lenger enn praksis i Norge i dag.

Kapittel 4 omhandler samisk rett til land og vann. For Norges vedkommende er bestemmelsene i samsvar med rettsituasjonen etter ILO-konvensjon 169 (særlig artikkel 14 og 15), Finnmarksloven, domstolspraksis og sedvanerett. Forslagene vil legge føringer på samerettsutvalget som jobber med områdene sør for Finnmark (det forventes at samerettsutvalgets forslag vil foreligge våren 2007). Artikkel 38 vedrørende fjorder og kystfarvann gjelder særlig for Norge og representerer noe helt nytt og vil styrke sjøsamenes rettigheter.

Kapittel 5 omhandler vern for samiske næringer med rettslige eller økonomiske tiltak. Reindriften er spesielt omtalt i artikkel 42 og 43. Det legges opp til at grenseproblemene i størst mulig grad bør bli ordnet ved avtaler mellom reindriftsutøverne i de enkelte områder.

Kapittel 6 omhandler gjennomføring og utvikling av konvensjonen, herunder økonomiske forpliktelser, konvensjonsnemd for overvåkning av konvensjonen og at konvensjonen skal gjøres direkte anvendelig som nasjonal lov. Kapittel 7 inneholder sluttbestemmelser.

Samlet vurdering

Konvensjonen vil trolig ha større betydning for samene i Finland og Sverige, men er ikke uten betydning for samene i Norge i forhold til dagens rettstilstand.

Bestemmelsene er i tråd med den samepolitiske utvikling i Norge, og den samepolitikk som har vært ført av Troms fylkeskommune det siste tiåret. Bestemmelsene som går inn på forhandlinger/konsultasjon kan medføre større forpliktelser for fylkeskommunen til samisk medvirkning enn hittil, men utfordringen vil trolig være større for mange andre offentlige organ enn Troms fylkeskommune.

Fokuset på grenseoverskridende samisk samarbeid og samkvem kan virke positivt for samiske områder i Troms, da dette ikke er så sterkt utviklet i dag. Det samme vil gjelde fokuset på samiske lokalsamfunn (artikkel 6 jf. artikkel 41). Dette vil gi utfordringer for Troms, hvor senterstrategien er et bærende element i fylkesplanen. Fokuset er likevel i tråd med samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune. I fylkesplanen for 2004-2007 heter det: *"Ut over det som er tatt opp i avtalen er det en utfordring at den nasjonale næringspolitikken kommer i konflikt med samiske verdier om lokal ressursutnyttelse, samisk bygdebosetting og primærnæringsenes stilling som sysselsettingsfaktor; dvs grunnlaget for å utvikle og ivareta den næringsvirksomheten som utgjør det materielle grunnlaget for samisk kultur og identitet"* (kap 7.1, s. 32).

Fylkestinget behandlet i 1999, under sak 22/99, høringsuttalelse til "NOU 1997:4 Naturgrunnlaget for samisk kultur". Fylkestinget uttalte den gang at: *"Selv om bare deler av utredningen (kap. 6 og 8) eksplisitt berører Troms i denne omgang, kan de*

problemstillinger og ordninger som er drøftet av Samerettsutvalget ikke alene ses som et Finnmarksanliggende. Sakens internasjonale og folkerettslige dimensjoner, samt prinsipielle sider har betydning langt utover Finnmark, og må behandles deretter (jf. Også ILO-konvensjon nr. 169)".

I saken la fylkestinget til grunn at ILO-konvensjonens prinsipper skal følges og at det er viktig at majoriteteten er villig til å gi samene som urfolk et tilstrekkelig rettsvern for deres rettsoppfatninger og verdiforestillinger.

Fylkestinget vektla samtidig at det er viktig at det i den konkrete utformingen av rettsordningene ikke er trukket noe skille ut fra den enkeltes etniske bakgrunn, når det gjelder enkeltpersoners rett og adgang til å utnytte naturgodene. Fylkestinget sluttet seg til at samiske interesser må trekkes sterkere inn i saksbehandlingen omkring naturingrep i samiske bruksområder, men mente at det ikke var behov for en særskilt nektingsrett for Sametinget.

Etter fylkesrådets oppfatning er forslagene i kapittel 4 i konvensjonsutkastet vedrørende samisk rett til land og vann i tråd med fylkestingets vedtak i sak 22/99 og den rettsutvikling som har fulgt i Norge etter den tid. Samtidig viser fylkesrådet til at fylkestinget gikk mot nektingsrett for Sametinget ved store naturinngrep i samiske områder (se forslagene til artikkel 16 og 39 i konvensjonsutkastet).

Etter fylkesrådets mening er det også vanskelig å ta stilling til artikkel 38 vedrørende fjorder og kystfarvann. Fylkesrådet viser til at disse spørsmålene, som en oppfølging av Stortingets vedtak om Finnmarksloven, skal utredes nærmere. Samtidig er det en klar logikk i ekspertgruppens forslag i at rettstilstanden for samiske rettigheter ikke kan være annerledes i sjøarealene enn på landjorda. Artikkel 38 vil kunne ha stor betydning for samene i Troms.

Etter en samlet vurdering, hvor det også er hensyntatt at konvensjonen særlig vil kunne gi et løft for samene i Finland og Sverige, finner fylkesrådet å kunne tilrå fylkestinget å slutte seg til forslaget til nordisk samekonvensjon. De nærmere ordninger som skal utledes nasjonalt av konvensjonsbestemmelsene forutsetter fylkesrådet sendes på høring på behørlig måte.

For oppfølging av konvensjonen kan de økonomiske konsekvensene for fylkeskommuner og kommuner bli betydelige, jf. vektleggingen av ansvarlige myndigheter i artikkel 5. Fylkesrådet forutsetter at disse spørsmålene avklares på en mer presis måte i det videre arbeid. Statens økonomiske ansvar for samiske tiltak må ikke svekkes.

Innstilling:

Fylkesrådet tilrå fylkestinget å fatte følgende vedtak:

Fylkestinget slutter seg til det fremlagte forslag til nordisk samekonvensjon.

Fylkesrådets innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Troms, den 24.05.2006

Ronald Rindestu
fylkesordfører
(sign.)